

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 4546

гр. Варна, 23.12.2021 г.

ОКРЪЖЕН СЪД – ВАРНА, II СЪСТАВ, в закрито заседание на двадесет и трети декември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Ирена Н. Петкова

Членове: Наталия П. Неделчева
 мл.с. Симона Р. Донева

като разгледа докладваното от Наталия П. Неделчева Въззивно частно гражданско дело № 20213100502906 по описа за 2021 година

за да се произнесе, съобрази следното:

Производството е образувано по частна жалба на Г.С. Е., ЕГН ***** и А.Е. С. - Е., ЕГН ***** срещу Определение №5358/16.09.2021г., постановено по гр. Дело №2114/21г. по описа на ВРС, с което производството по делото е прекратено поради липса на правен интерес, на осн. Чл. 130 ГПК. Жалбоподателките считат определението за неправилно, поради противоречие с материалния закон, съществено нарушение на съдопроизводствените правила и необоснованост. Твърдят, че искът за наследство с правно основание чл.110 ГПК, макар естеството, предметът и предпоставките на упражняването му да не са уредени по действащото законодателство, е на разположение на наследника, който не може да осъществи правата си по откритото наследство, което включва не само вещните права, но и всички останали имуществени права, в т.ч. облигационни вземания, имуществени права върху дялове и акции, и др., които съдебната практика счита за недопустими за разглеждане в започналото специално производство по делба. Искът може да бъде установителен, като това е основното, но може да съдържа и искане за присъждане на вещ, на суми, на вземания, на част от капитала на търговско дружество, както и определяне на пълномощник, който да упражнява права върху акции на търговско дружество от името на всички наследници. Излагат, че след като съдът е отделил предявения от тях в делбата насрещен иск в отделно производство, по което е образувано гр. Дело №2114/21г., ищите с молба са посочили, че предявяват четири обективно съединени- установителни иска, с правно основание чл. 124, ал.1 от ГПК, с петитум: 1. Да бъде установена цялата маса на наследственото имущество, към момента на откриване на наследството, след кончината на пок.Стефан Е., като бъде уточнен общия размер на наследствената маса, определен в лева; 2. Да бъде установен точния размера в лева, на дела на всеки сънаследник в откритото наследство на пок.Стефан Е., съобразно квотата му по

Закона за наследството, след като бъде уточнен общия размер на наследствената маса, определен в лева; 3. Да бъде установен начина на упражняване на правата на наследниците, върху наследените акции в „ДОМИНИОН ГРЕЙН България“ АД- гр.Варна, ЕИК 831357606 и определен общ пълномощник до разделянето им; 4. Да бъде установен начина на упражняване на правата на наследниците, върху наследените акции на наследодателя, съгласно представеното портфолио на CREDIT SUISSE/ Швейцария, като са посочени пасивно легитимирани страни и предмет, които не са идентични със страните и предмета в делбения процес. Твърдят, че конститутивният иск за делба на вещи от една страна и установяването на едно правно положение по отношение на имуществените права и задълженията на наследниците, спрямо цялото наследство, както и тяхното практическо упражняване от друга страна, няма пълно съвпадение, както по отношение на предмета, така и по отношение на страните в двете производства. Считат, че в настоящото производство, развиващо се на осн. Чл. 110 ГПК предмет на установяване ще са всички активи и пасиви, съществували към момента на откриване на наследството, реалното им изменение оттогава до настоящия момент, което рефлектира на размера на отделните дялове, както и начина на упражняване на субективните права върху дялове, акции- безналични и поименни, поради липса на съгласие между наследниците, да бъдат предизвикани промени за тези активи доброволно и да бъдат поделени извънсъдебно, поради което остава единствено приложното поле на установителните иски. Твърдят, че така предявените в условията на обективно съединяване установителни иски, разширяват броя на пасивно легитимирани страни, като посочват в уточняващата молба четири юридически лица, в качеството им на ответници. При тези обстоятелства, будят недоумение констатациите на първоинстанционния състав, че е налице съвпадение между страните и предметът на делото за делба в първата му фаза и искът /в единствено число в Определението/ по чл.110, ал.1 ГПК, с което съда свежда броя на четирите предявени установителни иски до единствен иск, чието правно основание открива единствено в разпоредбата на чл.110, ал.1 ГПК. Позовават се на Определение № 94/09.03.2011г. по ч.гр.д. № 24/2011г. на ВКС, според което ако има спор за размера на дяловете между наследници, върху безналични акции, тези спорове са вид спор за наследство по смисъла на чл.110, ал.1 ГПК, и няма пречка този спор да бъде разрешен предварително по съдебен ред, чрез предявяване на иск за наследство - по чл.110, ал.1 от ГПК. Въз основа на такова съдебно решение, лесно може да бъде определен броят акции, които всеки от наследниците е придобил по- наследство и за тях да бъдат разкрити персонални партии, а в случай на остатък, който не е поделен чрез доброволна делба, само той да остане под режима на чл.177 от ТЗ. Твърдят, че в настоящият казус, поради нежеланието на всички сънаследници за реализирането на доброволна делба, с предявения иск за установяване начина на упражняване правата на наследниците, върху наследените акции на наследодателя, съгласно представеното портфолио на CREDIT SUISSE/ Швейцария, се цели установяване както начина за упражняване на правата на наследниците, върху наследените безналични акции на наследодателя, притежавани съгласно портфолио на наследодателя в CREDIT SUISSE/ Швейцария, така и техния точен брой, които всеки от наследниците е придобил по наследство, като въз основа на съдебното установяване на

последното обстоятелство, могат да бъдат разкрити нови персонални партии на наследниците. Излагат, че при демонстрираното нежелание на останалите наследници, да участват в доброволната делба на ценни книги, тогава за ищите- наследници възниква правен интерес от предявяването на установителен иск на основание чл.124, ал.1 от ГПК, относно упражняване на правата и върху поименните налични акциите, останали в наследство от общия им наследодател, в капитала на „ДОМИНИОН ГРЕЙН България“ АД- гр.Варна, ЕИК 831357606, чрез определяне на общ пълномощник пред съответното дружество. На следващо място в качеството си на наследници по закон, ищите са станали съсобственици на дялове в еднолични търговски дружества с ограничена отговорност, посочени в исковата молба, но не са придобили качеството на съдружници в тях, ведно с останалите наследници, поради започнала процедура по ликвидацията им, по силата на съдебно решение, преди завеждане на иска за делба, постановено по искане на Прокуратурата, във връзка с изтичане на тримесечния период, след смъртта на наследодателя, който е бил едновременно едноличен собственик на капитала и управител на всички дружества, в който период не е бил назначен нов управител. Ето защо е налице правен интерес от предявяване на установителни иски по чл.124, ал.1 от ГПК в настоящото производство, за защита на правото на наследниците, да осъществяват надежден контрол над служебно назначения ликвидатор и накрая да получат съответен дял от капитала на ликвидирания търговски дружества- в процес на ликвидация. Считат, че възможността и правото да се предявят установителни иски от ищите, като наследници- съсобственици, досежно установяване цялата маса на наследственото имущество, към момента на откриване на наследството, следва да се признае, поради обстоятелството, че само по този начин, могат да постигнат цялостно изясняване на въпроса за наследствената маса, която е по- широко понятие, от вещните права в наследството, и включва освен други вземания и имуществени права, като активи, така и възможни задължения, като пасиви. Правният интерес от установителните иски, е продиктуван допълнително, както от установяване на пасивите на наследството, така и поради факта, че един от наследниците, а именно М. СТ. ЕБН., ЕГН *****, вече е приел наследството по опис, обективиран в Решение № 4010/ 07.12.2020г. по гр.д. № 20203110109587 по описа на 2020г., 7-ми състав, РС- Варна, който опис от своя страна, ползва всички останали наследници. Поради обстоятелството, че с предприетите действия по приемане на наследството по опис, е налице оспорване размера на квотите от страна на доверителите ми, не само досежно движимите и недвижимите вещи, предмет на делбата, но и по отношение на размера и стойността на притежавания капитал от страна на наследодателя в цитираните търговски дружества, възниква допълнителен аргумент, който обуславя правния интерес от страна на доверителите ми, да бъде установен първо общия размер на наследството на пок. Стефан Е., като на това основание да бъде установен и точния размер на всеки дял, полагащ се на наследниците по закон, съобразно квотите на всеки сънаследник, определени по правилата на Закона за наследството. Излагат, че след като според съдебната практика вземанията не могат да се поделят чрез съдебна делба на осн. Чл. 69, ал.1 ЗН, то пътят за защита на правния интерес на наследника, досежно доказване и установяване размера на наследствения дял, по

отношение на всички имуществени права, включени в наследството, но различни от вещните права, е пътят на установителните иски на основание чл.124, ал.1 от ГПК. По изложените съображения молят да бъде отменено изцяло обжалваното определение, като делото бъде върнато на първ. съд за продължаване на съдо-производствените действия.

Чрез депозирания писмен отговор, насрещните страни - М. СТ. ЕБН. ЕГН ******, З. М. ЕБН., роден на 21.08.1987 г., гражданин на Швейцария САНДРА ИЗАБЕЛ Е., родена на 03.06.1989 г. гражданин на Швейцария молят частната жалба да бъде отхвърлена като неоснователна. Излагат, че обжалваното определение е правилно, постановено при спазване на процесуалните правила и на материално-правните разпоредби на закона, както и обосновано. Считат, че не е налице правен интерес от предявените установителни иски за установяване на всички активи и пасиви, съществували към момента на откриване на наследството и реалното им изменение оттогава до настоящия размер. Не е налице правен интерес и от установяване с иск по чл.110 от ГПК на размера на паричните средства по влоговете на наследодателя, тъй като ищите в качеството си на наследници могат да установят наличността по влоговете в съответните банки. Отношенията във връзка с наследените парични средства между страните са облигационни. По отношение на иска в частта му за акции в „Доминион Грейн България АД“, излагат, че при спор за установяване коя е насрещната страна по членственото правоотношение с акционерно дружество, предпоставено от собствеността върху акциите, за ищеца е налице интерес от разрешаване на този спор с участието на всички спорещи страни - лицата, които претендират собственост върху едни и същи акции, и самото търговско дружество. Твърдят, че в исковата молба не са релевирани твърдения за наличие на спор с ответниците относно размера на правата на ищите в акционерното дружество и на начина на тяхното упражняване. В отговора на исковата молба по делото за делба на наследственото имущество, в който са предявени настоящите установителни иски, жалбоподателите не са оспорили квотите в съсобствеността, така, както са посочени от доверителите му. Т.е. между страните липсва спор относно дяловете на всеки един от наследниците върху наследственото имущество, в т.ч. и по отношение на акциите, притежавани от наследодателя им в акционерни дружества. Следователно, искът, така както е предявен не е за установяване начина на упражняване на правата върху наследствени акции, а за установяване на тяхната стойност. Поради което считат, че и този иск е недопустим. В този смисъл е Определение № 513 от 13.11.2019 г. по гр. д. № 1966/2019 г. на Върховен касационен съд, 1-во гр. Отделение. Твърдят, че обстоятелството, че непълнолетният ответник М.Е. е приел наследството на общия наследодател по опис, като оценката му в решението на съда не отговаряла на действителната стойност на активите не обосновава правен интерес, тъй като определянето на стойността на активите по силата на извършена оценка от съда в производство по приемане на наследството по опис от сънаследника М.Е. не зависи от волята на приелия наследството по този ред и не обуславя правен интерес от предявяване на установителен иск срещу него и другите наследници. Недопустим е и иск за установяване на размера на пасивите на общия наследодател, поради липса на правен интерес и поради липса на процесуална легитимация за ответниците, тъй като не се твърди

те да са кредитори на наследството. Считат, че недопустим поради липса на правен интерес е и искът за установяване начина на упражняване правата на наследниците, върху наследените акции на наследодателя, съгласно представеното портфолио на CREDIT SUISSE/ Швейцария, тъй като между наследниците не е налице спор относно начина на упражняване на тези права. Въззиваемите излагат, че общият наследодател не е имал акции в посочената банка, а средства по влог, които са в размер, значително по-малък от посочения в приложения документ без превод. Доколкото ищците не установяват наследодателят да е акционер в цитираната банка и не посочват брой на акциите, искът за начин на упражняване на правата им върху тези акции е недопустим, както на това основание, така и поради липса на твърдения, обосноваващи наличието на правен интерес - спор между страните. Считат за недопустим и искът за установяване на размера на дяловете на наследниците в еднолични търговски дружества с ограничена отговорност, в момента в ликвидация. Правният интерес от този иск според твърденията в частната жалба произтича от необходимост от защита на правото на наследниците, да осъществяват надежден контрол над служебно назначения ликвидатор и накрая да получат съответен дял от капитала на ликвидирания търговски дружества- в процес на ликвидация. Наследствените права на страните в тези търговски дружества и контрола върху ликвидатора са уреждани изрично в ТЗ, поради което недопустимо е да се води установителен иск срещу сънаследниците с цел определяне на ликвидационен дял или контрол над ликвидатора. По изложените съображения молят обжалваното определение да бъде потвърдено, като им бъдат присъдени направените в настоящото производство разноски.

Частната жалба е подадена в срок, от надлежна страна и срещу подлежащ на обжалване съдебен акт, поради което е процесуално допустима.

Настоящият състав, като съобрази изложеното в частната жалба, и приложените доказателства, намира същата за неоснователна по следните съображения:

Производството по гр. Дело №12114 е образувано след постановяване на определение №265516/18.08.2021г., постановено по гр. дело № 2644/2021г., с което е отделен в самостоятелно разглеждане от образуваното производство по съдебна делба между настоящите страни, предявеният установителен иск от Г.С. Е., ЕГН***** и А.Е. С. – Е., ЕГН ***** от гр. Варна срещу М. СТ. ЕБН., ЕГН *****, З. М. ЕБН., роден на 21.08.1987г. и С. ИЗ. ЕБН. за установяване на общия размер на наследство, което е останало след смъртта на общия на страните наследодател Стефан Е., като бъде установен всеки дял, полагащ се по закон на всеки от сънаследниците.

С уточняваща молба 01.09.2021г. се посочва, че освен наследниците на починалия наследодател, пасивна процесуална легитимация притежават и търговските дружества еднолична собственост на наследодателя, както и дружеството, в което последния е имал качество на акционер - „Добруджански клас“ ЕООД, ЕИК 118544124 (в ликвидация), със седалище и адрес на управление гр. Силистра, Дружествени дялове в „Манюши“ ЕООД (в ликвидация), ЕИК 103948965 със седалище и адрес на управление гр. Варна, Дружествени дялове в „Доминион Грейн Груп“ ЕООД (в ликвидация) , ЕИК 121791907 със седалище и

адрес на управление гр. Варна, „Доминион Грейн България“ АД, ЕИК 831357606, със седалище и адрес на управление гр. Варна. Ищците уточняват, че предявяват следните икове: 1. Да бъде установена цялата маса на наследственото имущество, към момента на откриване на наследството, след кончината на пок.Стефан Е., като бъде уточнен общия размер на наследствената маса, определен в лева; 2. Да бъде установен точния размера в лева, на дела на всеки сънаследник в откритото наследство на пок.Стефан Е., съобразно квотата му по Закона за наследството, след като бъде уточнен общия размер на наследствената маса, определен в лева; 3. Да бъде установен начина на упражняване на правата на наследниците, върху наследените акции в „ДОМИНИОН ГРЕЙН България" АД-гр.Варна, ЕИК 831357606 и определен общ пълномощник до разделянето им; 4. Да бъде установен начина на упражняване на правата на наследниците, върху наследените акции на наследодателя, съгласно представеното портфолио на CREDIT SUISSE/ Швейцария, като са посочени пасивно легитимирани страни и предмет, които не са идентични със страните и предмета в делбения процес.

С обжалваното определение № 5358/16.09.2021г., съдът е прекратил производството по предявения установителен иск поради липса на правен интерес, на осн. Чл. 130 ГПК. За да се произнесе в този смисъл, първ. съд е съобразил, че с решението, което ще бъде постановено в производството по делба/за която вече е образувано гр. Дело № 2644/21 по описа на същия състав при ВРС/, съдът ще даде отговор на въпроса между кои съделители, при какви квоти и кои вещи ще бъдат допуснати до делба, като по такъв начин спорът за квотите в наследството ще бъде решен между сънаследниците с влязло в сила решение. От друга страна предметът на установителния иск по чл. 110, ал.1 ГПК съвпада с предмета на иска за делба, като и в двете хипотези съдебно ще бъдат посочени лицата имащи качество на наследници на общия наследодател, така и квотите им в наследство. При предявен по – рано иск за делба, който се развива между същите страни, то за съделителите липсва правен интерес от предявяване на последващ установителен иск за наследство. По този съображения съдът е счел, че установителният иск по чл. 110 ГПК за наследство е недопустим, поради което производството следва да се прекрати. Изложил е също, че остойностяването на делбените вещи ще е извърши във втората фаза на съдебната делба, т.е в производството по гр. дело №2644/2021г. на ВРС. Независимо от това, че в едностранно производство по приемане по опис на наследство е извършена оценка на имуществото, то тази оценка по никакъв начин не обвързва делбения съд, който е задължен да назначи съдебно – техническа експертиза, която освен евентуалната поделяемост на вещите, да посочи и тяхната актуална пазарна стойност. Предвид което именно в това двустранно, спорно съдебно производство при участие на всички съделители ще се разреши и въпроса за стойността на вещите, които са предмет на делбата. По отношение на ценните книги, дяловете в търговски дружества и парични средства, съдът е посочил, че те не подлежат на съдебна делба, поради което оценка на същите няма да се извърши в делбеното производство, но съдебното решение, с което се допуска съдебна делба ще определи лицата наследници и техните квоти, измежду които следва да бъдат разпределени имуществените права - парични вземания, акции, дялове и въз основа на него ще се определи колко

акции/съответно каква част от влоговете, ще получи всеки един от наследниците съобразно определената наследствена квота от наследството на наследодателя. Тези въпроси също биха били предварително допустими за самостоятелно съдебно разглеждане по реда на чл. 110, ал.1 ГПК, стига по-рано съдът да не бе сезиран с конститутивен иск за делба, който иск изцяло включва в своето производство, производството по установителния иск за наследство. По своята самостоятелна същност искът по чл. 110, ал.1 ГПК няма за предмет да оцени акциите, дяловете или валутните парични средства на наследодателя, а единствено да разреши въпроса за лицата имащи качество на наследници и техните квоти в това наследство.

Настоящият състав счита, че частната жалба срещу определението за прекратяване е неоснователна по следните съображения:

Действително, с уточняваща молба 01.09.2021г. ищците посочват, че предявяват 4 иск, като добавят и нови ответници, а именно 4 търговски дружества, в които наследодателят е притежавал дялове/акции.

Във връзка с предявения иск да бъде установена цялата маса на наследственото имущество, към момента на откриване на наследството, след кончината на пок.Стефан Е., като бъде уточнен общия размер на наследствената маса, определен в лева, следва да се отбележи, че наследниците са тези, които знаят какво се включва в наследството на починалото лице, и съдът няма задължение да извършва проучване, нито да им указва съдействие в тази връзка, освен в изрично предвидените в закона случаи –например в производството за делба /само по отношение на вещи и вещни права/ на наследство или при предявени иски за намаляване на завещателно разпореждане, в което следва да се състави наследствена маса към датата на смъртта. В качеството си на наследници, жалбоподателите могат да се снабдят сами с необходимата информация от съответните учреждения, търговски дружества / в т.ч. и банки/ и ТД относно наличието на дружествени дялове, акции, парични влогове и т.н. водещи се на името на наследодател, като за това не им е необходимо съдействието на съда.

По отношение на втория иск, а именно да се установи точния размер в лева на всеки сънаследник съобразно квотата му, липсва правен интерес, По отношение на вещите, включени в делбата, съдът ще назначи експертиза и ще определи стойността им във втората фаза на делбата, а дяловете, акциите и влоговете си имат номинална стойност, която не е необходимо да бъде определяна от съда. Доколкото в първата фаза ще бъдат определени квотите на всеки наследник, то всеки ще получи припадащата му се част от ценните книги, дружествени дялове и парични влогове. Ако възникне спор, доколкото се касае за облигационни отношения, то всеки ще може да упражни правата си по съдебен ред за всяко конкретно вземане. Приемането на наследството по опис от единия наследник, тъй като е бил непълнолетен, по никакъв начин не накърнява правата на жалбоподателките и не ги обвързва с това какво се включва в наследството, или каква е оценката на имуществото, приета в това производство, при условие, че те не твърдят да са кредитори на наследодателя. Приемането по опис само ползва останалите наследници и ограничават отговорността им по

отношение на кредиторите на починалия, и поради това именно те са легитимирани да оспорват описа. Какви вещи и вещни права се включват в наследството, каква е тяхната стойност и между кои лица и при какви квоти ще се поделят, съдът ще се произнесе в решенията по допускане и извършване на делбата.

Дружествените дялове, акциите и банковите влогове не подлежат на съдебна делба, а всеки наследник ще получи частта, която е съразмерна на неговата квота от наследството, която ще бъде определена е първата фаза на делбеното производство.

В качеството си на наследници, и въз основа на удостоверение за наследници, а при спор за квотите, въз основа на решението за допускане на делбата, ищите ще могат да се легитимират пред съответната банка за да получат частта от влога, отговаряща на тяхната квота.

По отношение на дружествените дялове в трите търговски дружества –ЕООД, следва да се отбележи, че те са в процес на ликвидация. Следователно, правата наследниците досежно оценката и разпределяне на имуществото следва да се предявят пред ликвидатора и да се уредят съобразно разпоредбите на ТЗ, а не в производство по наследство.

По отношение на последните два иска: Да бъде установен начина на упражняване на правата на наследниците, върху наследените акции в „ДОМИНИОН ГРЕЙН България" АД-гр.Варна, ЕИК 831357606 и определен общ пълномощник до разделянето им, както и да бъде установен начина на упражняване на правата на наследниците, върху наследените акции на наследодателя, съгласно представеното портфолио на CREDIT SUISSE/Швейцария, съдът съобрази следното:

На настоящия състав е известна практика на ВКС, според която при наличие на спор между наследниците, искът по чл. 110 ГПК може да се съедини за общо разглеждане с иска по чл. 71 ТЗ. В тази връзка обаче следва да се отбележи, че по настоящото дело липсва спор за това кои са наследници, не са наведени и твърдения, че е налице спор за упражняване на правата, а само е изразено съмнение, че може да възникне такъв. По отношение на техните квоти, съдът ще се произнесе с решението по допускане на делбата –предвид което липсва интерес от самостоятелното водена на иска по чл. 110 ГПК. В последствие -ако възникне проблем с начина на упражняване на правата, недоволните наследници ще мога да упражнят правата си като предявят посочения иск по чл. 71 ТЗ и по реда, предвиден в него, а именно пред окръжния съд по седалище на дружеството. Отделно от това следва да се посочи, че в исковата молба не са наведени твърдения, че ръководните органи на посочените дружества са отказали да признаят или съобразят правата на наследниците.

В заключение, въззивната инстанция намира, че правилно и законосъобразно производството по така предявените искове е прекратено като недопустимо поради липсата на правен интерес.

Предвид неоснователността на частната жалба, въззиващите страни имат право да им бъде присъдено адв. възнаграждение за производството пред настоящата инстанция, което съдът определя в минимален размер за всеки от тях от по 300лв., или в общ размер на

900лв. съобразно представения списък и договори за правна помощ.

Водим от горното съдът

ОПРЕДЕЛИ:

ПОТВЪРЖДАВА определение №5358/16.09.2021г., постановено по гр. дело №2114/2021г. по описа на ВРС, 21-ви състав.

ОСЪЖДА Г.С. Е., ЕГН***** и А.Е. С. – Е., ЕГН ***** с адрес гр. Варна ДА ЗАПЛАТЯТ на М. СТ. ЕБН., ЕГН *****, З. М. ЕБН., роден на 21.08.1987г. гражданин на Швейцария и С. ИЗ. ЕБН., родена на 21.08.1987г., гражданин на Швейцария, сумата от 900 /деветстотин/ лв. на осн. чл. 78, ал.3 ГПК.

Определението може да бъде обжалвано с частна жалба пред ВКС на РБ в едноседмичен срок от съобщаването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____